

HISTORIEK VAN HET AVGV 1922 - 1942

VOORGESCHIEDENIS

Tot ver in de 20ste eeuw verliep de opleiding aan de medische faculteiten van de universiteiten in Vlaanderen in het Frans.

Weliswaar werden er aan de Leuvense katholieke universiteit enkele Nederlandstalige cursussen gedoceerd, maar om deze te behouden, en waar mogelijk uit te breiden, moest men beroep doen op financiële bijdragen van particulieren.

Om deze financiële hulp te kanaliseren werd dan ten slotte de vereniging "De Vlaamse leergangen" in het leven geroepen.

Aan de Gentse Rijksuniversiteit was het zo mogelijk nog slechter gesteld dan te Leuven: na een korte periode van vernederlandsing gedurende WO I (1916-1918), de zgn. von Bissing-Universiteit, greep de verfransing opnieuw om zich heen. Deze verfransing betrof niet alleen de cursussen, ook het studenten- en professorenkorps werd aan een grondige "zuivering" onderworpen. Na de mislukking van de zgn. Nolf-wet uit 1923 (*de universiteit werd gedeeltelijk vernederlandsd doordat men de keuze had cursussen te volgen voor twee derden in het Frans en een derde in het Nederlands, of omgekeerd*), zou het uiteindelijk nog tot 1930 duren vooraleer de Gentse universiteit vernederlandsd werd, al bleven er natuurlijk nog vele franstalige en franskiljonse "bonzen" over.

De Vlaamsbewuste geneesheren waren echter niet bij de pakken blijven zitten en reeds op het einde van de 19de eeuw werden er vanuit deze kringen acties ondernomen om de medische wetenschap in het Nederlands te gaan beoefenen en dit buiten het officiële universitaire onderwijs om. Dit kwam voor het eerst tot uiting door de oprichting, onder impuls van Prof. Julius Mac Leod, van het Vlaams Natuur- en Geneeskundig Congres, dat voor de 1ste maal plaatsvond in 1897 te Gent en dat hierna jaarlijks in een of andere Vlaamse stad zou worden gehouden.

De gepubliceerde "Handelingen" van deze congressen getuigen van een groeiende belangstelling bij de Vlaamse geneesheren om een eigen wetenschappelijk milieu te scheppen waar in de Nederlandse taal kon gesproken en geschreven worden. Van dit streven getuigt ook het in 1910 opgerichte "Geneeskundig Tijdschrift van België". Dit tijdschrift was het eerste Vlaams medisch tijdschrift en zou blijven voortbestaan tot aan de vooravond van WO I.

Na de oorlog werd de taak van dit blad overgenomen door het "Vlaams Geneeskundig Tijdschrift" dat op 1 januari 1920 voor het eerst verscheen.

Deze toenemende activiteit van de Vlaamse geneesheren op het wetenschappelijk niveau en de contacten die hierdoor ontstaan waren, deden ook de interesse groeien om zich te organiseren in een eigen (Vlaamse) vereniging die de beroepsbelangen zou behartigen. Tot dan waren de meeste Vlaamse geneesheren immers aangesloten bij beroepsverenigingen waar de unitaire franskiljonse tendensen de hoofdtoon aangaven en alles in het Frans gebeurde.

STICHTING en WERKING

Het Algemeen Vlaams Geneesheren Verbond werd opgericht te Antwerpen op 28 mei 1922 door Dr. L. Goyens. De bedoeling bij het stichten van deze vereniging was dat men zou komen tot een beroepsvereniging die los, van het unitaire Belgicistische FMB (Fédération Médicale Belge), de eigen (Vlaamse) beroepsbelangen zou behartigen. Om dit te verwezenlijken wilde men in elk Vlaams arrondissement komen tot een eigen afdeling.

De eerste AVGV-kern ontstond reeds te Antwerpen in 1920 en werd hoofdzakelijk gevormd door geneesheren die omwille van hun activistische activiteiten of sympathieën uit de bestaande beroepsverenigingen werden gestoten.

Tot de strijders van het eerste uur behoorden

o.a. Dr. Stryckens (Turnhout), Dr. Laureys (Limburg), Dr. Jacquet (Antwerpen), Dr. A. Martens (Oost-Vlaanderen), ... Bij deze geneesheren voegden zich dan, in de eerste fase, nog geneesheren die aan het IJzerfront, bepaalde wantoestanden aan den lijve hadden ondervonden zoals bv. Dr. Fr. Daels, Dr. H. Gravez, ...

Telde het AVGV in 1922 amper een veertigtal leden, dan waren er dat in 1933 al enkele honderden en aan de vooravond van WO II telde het AVGV tenslotte ongeveer een 1500 leden. In alle Vlaamse arrondissementen had het AVGV toen een kern.

Niet alleen uit de voortdurende stijging van het aantal AVGV-leden en het aantal AVGV-afdelingen mag men afleiden dat het AVGV steeds sterker werd doch ook uit de verkiezingen voor de Provinciale Geneeskundige Commissies van 1937, die een echte overwinning voor het AVGV (t.o.v. het FMB) werden, mag men dit besluiten. Op de 36 te verkiezen plaatsen in Vlaanderen werden er 20 functies toebedeeld aan leden van het AVGV, tegenover 16 leden van het FMB. Van die 16 waren er bovendien nog 8 die door het AVGV gesteund waren.

Wanneer men de ledenaantallen per afdeling bekijkt dan komt men ongetwijfeld tot de conclusie dat Antwerpen de sterkste afdeling moet geweest zijn. Hier (*in de Lange Nieuwstraat 64*) werd dan ook het centraal secretariaat opgericht. Het zwakste zou het AVGV steeds te Limburg blijven.

Aanvankelijk dacht men in FMB-hoek dat het AVGV nooit veel succes zou hebben en dat het AVGV een organisatie zou zijn die slechts een kort leventje beschoren was. Toen men echter vaststelde dat steeds meer Vlaamse FMB-leden begonnen over te stappen naar het AVGV en steeds meer jonge, pas afgestudeerde artsen van Leuven en Gent (vooral dan oud AKVS-ers) onmiddellijk toetraden tot het AVGV, begon vanwege het FMB een echte lastercampagne t.o.v. het AVGV. Toen deze echter geen succes had, begon men dan maar schoorvoetend aan een samenwerking met het AVGV. Dat deze samenwerking echter niet dadelijk vlot verliep hoeft geen betoog!

Vanaf januari 1933 begon het AVGV "Mededelingen van het Algemeen Vlaams Geneesheren Verbond" uit te geven. Aanvankelijk was dit slechts een maandblad maar na verloop van tijd evolueerde het tot een echt weekblad. Door dit blad kwam er een nauwer contact tot stand tussen de leden en de arrondissementssecretariaten enerzijds en het centraal secretariaat van Antwerpen anderzijds.

Voor haar leden publiceerde het AVGV ook regelmatig speciale documentatienummers.

Zo verschenen er o.a. nummers over:

Kwakzalverij.

Vade-Mecum (Erelonen, Tarieven, Contracten).

Leidraad AVGV bij de intrede in de Dokterspraktijk.

Repertorium AVGV van de geneeskundige Ambten.

Artsen-automobilisten.

Invaliditeiten.

Commissie van Openbare Onderstand.

Passieve Luchtbescherming.

Het Geneeskundig Schooltoezicht.

Let wel: Bovenstaande titels vormen slechts een kleine greep uit het geheel van alle AVGV - publicaties.

Vele beroepsvraagstukken die nu via officiële, wettelijke wijze geregeld zijn, werden al in de jaren 30 binnen het AVGV onderzocht. Zo werd reeds in 1933 door het AVGV "Schikkingen voor het toekennen van het brevet van specialist" voorgesteld om te komen tot een algemene regeling voor het behalen van de titel van specialist. Ook probeerde men steeds klare afspraken te maken met de ziekenfondsen, waarbij de door de ziekenfondsen gewenste verlaging van de erelonen een voortdurend weerkerend knelpunt was. Ditzelfde gold ook voor de verhoudingen t.o.v. de gezondheidsdiensten van de NMBS en de PIT. Met de COO's die telkens opnieuw probeerden om ook niet-behoefte patiënten kosteloos te laten behandelen wenste men eveneens blijvende overeenkomsten af te sluiten.

Het AVGV spande zich verder ook in om te komen tot gezonde toestanden op allerlei andere gebieden zoals bv.: dichotomie, apothekhoudende geneesheren, fiscale aangelegenheden, ...

In de oplossingen die door het AVGV voor al deze problemen geopperd werden, komen steeds weer zaken naar voor als: de waardigheid van de geneesheer, de vrije keuze van de geneesheer door de patiënt en volstreekte vrijheid van behandeling voor de geneesheer; fundamentele zaken volgens het AVGV waaraan in geen enkel geval mocht getornd worden.

Een meer sociaal gericht initiatief van het AVGV was de oprichting in juni 1932 van het "Hulpfonds voor het Vlaams Geneeskundig Korps". Reeds op de algemene vergadering van het AVGV te Gent in 1926 was men overgegaan tot het stichten van een "Kas voor Weduwen en Wezen", maar toen men daarna tot de bevinding gekomen was dat ook artsen, apothekers en dierenartsen in bepaalde omstandigheden beroep zouden moeten kunnen doen op financiële bijstand werd dan tenslotte in 1932 dit Hulpfonds uit de grond gestampt. Zowel bij grote farmaceutische laboratoria als bij de leden zelf trachtte men geld te verzamelen voor dit Hulpfonds, zodanig dat men in de eerste oorlogsjaren over een kapitaal van ca. 300.000 Fr. kon beschikken.

Hierbij aansluitend moet eveneens melding gemaakt worden van het in 1935 gestichte "Verzekeringsreservefonds". Dit reservefonds had tot doel voor ieder lid van het AVGV een vergoeding uit te keren bij overlijden en een dagelijkse uitkering bij volledige arbeidsongeschiktheid door ziekte.

De financiële middelen die hiervoor nodig waren, werden geput uit de algemene kas van de vereniging. Om er voor te zorgen dat het fonds zeker steeds voldoende hoge uitkeringen zou kunnen uitbetalen, werd op de algemene vergadering van 18 oktober 1936 besloten om de verbondsbijdrage

van 1937 te verdubbelen. Dit gebeurde zonder noemenswaardige tegenstand (vooral dan na een opmerkelijk pleidooi voor een verhoging door Dr. Fr. Van Hoof).

Een meer culturele activiteit van het AVGV was de oprichting in 1935 van de "Boekerij AVGV". Het lag in de bedoeling om in deze bibliotheek alle werken te verzamelen die in de Nederlanden of door Nederlanders, zowel uit het Noorden als uit het Zuiden waren uitgegeven. Het ontwerpstatuut voor deze bibliotheek werd op de algemene zomervergadering van 1935 goedgekeurd; als bibliothecaris werd Dr. P. Boeynaems benoemd. Deze bibliotheek groeide al snel uit tot een waar cultuurpatrimonium, dat o.a. werken van grote medici uit het verleden bevatte zoals bv. Dodoens, Palfijn, ...

Om praktische redenen werden de boeken gedurende de oorlogsjaren ondergebracht in de ruime lokalen van de Kamer van Geneesheren. Toen deze boeken echter samen met alle goederen van de Kamer van Geneesheren in 1944 onder sekwestering werden geplaatst, gingen er vele reddeloos verloren.

De mobilisatie van 1939 en de oproeping onder de wapens van vele geneesheren schiep een aantal problemen, waarvoor het AVGV ook nu weer een gunstige oplossing trachtte te vinden. De voornaamste problemen waarmee men in deze periode geconfronteerd werd, waren o.a. dokters die niet opgeroepen waren en die probeerden patiënten "in te pikken" van hun gemobiliseerde collega's, opgeroepen geneesheren die verlangden om dichter bij huis gekazerneerd te worden, dokters die normaal gezien een officiersrang moesten bekleden in het leger, doch die enkel tot onderofficier werden benoemd, ...

Om tegemoet te komen aan de soms precaire financiële situatie van sommige opgeroepen geneesheren, besloot het AVGV in oktober 1939, op voorstel van de Antwerpse geneesheer Dr. Vercauteren, om mobilisatiezegeltjes uit te geven.

Naast de vele problemen waar men in 1939 mee geconfronteerd werd, waren er echter ook zaken waarover men zich (*vooral dan binnen het AVGV*) mocht verheugen. Speciaal wil ik in deze context melding maken van het feit dat in 1939 een lid van het AVGV, nl. Prof. Dr. C. Reymans de Nobelprijs voor Geneeskunde en Physiologie ontving.

HET AVGV TIJDENS WO II: 1940 - 1942

Zoals reeds gezegd stond het AVGV in 1939 op het toppunt van zijn succes: ca. 1500 geneesheren uit het Vlaamse land waren lid of steunend lid van het AVGV en in elk arrondissement van Vlaanderen was er een AVGV-afdeling. Zo ontstonden er naast de *Antwerpen's Geneeskundige Vereeniging*, de *Palfijngilde* (Kortrijk), de *Vodoenskring* (Mechelen), de *Van Helmontgilde* (Brussel), de *Kempische Geneeskundige Vereniging*, enz.

De grote drijvende kracht achter dit succes was steeds de secretaris-penningmeester geweest, nl. Dr. Frans Van Roof.

Toen de Duitsers op 10 mei 1940 binnenvielen, betekende dit onmiddellijk het stilvallen van elke beroepswerking onder de geneesheren: zowel het FMB als het AVGV staakten hun activiteiten. Het zou duren tot eind juli, begin augustus 1940, bij de terugkeer van Dr. Fr. Van Hoof vooraleer het AVGV weer volop in actie kon komen. De niet-gemobiliseerde voorzitter van het FMB, Dr. P.

Glorieux, had reeds van bij de kapitulatie van het Belgisch leger op 28 mei geprobeerd om munt te slaan uit de nieuwe situatie. De Brugse franskiljon en belgicist ging dan ook aanstonds bij de Duitse bezettingsautoriteiten antichambreten. Hij wilde immers komen tot een Orde van Geneesheren onder voogdij van het FMB. Dat het AVGV hiermee niet akkoord zou gaan was zonneklaar.

Reeds in 1936 waren beide artsenorganisaties bezig geweest met voorstellen te formuleren ter oprichting van een Orde. Langs de zijde van het AVGV was het vooral de Aalsterse senator Dr. H. Gravez die zich met deze problematiek bezig hield, langs de zijde van het FMB was dat hoofdzakelijk Prof. Coppez.

Aan beide zijden werden er afwisselend voorstellen gedaan, tot op 25 juli 1938 de wet op de Orde van Geneesheren werd gedagtekend. Het uitvoeringsbesluit van deze wet bleef echter in de lade liggen; wellicht kwam dit door de voortdurende strijd tussen het AVGV en het FMB. Ook tijdens de eerste jaren van de bezetting zou deze strijd blijven voortbestaan. Uiteindelijk kwam er in 1941 een Orde, op corporatieve grondslag voor het gehele land, met twee zelfstandige kamers: een voor elk landsdeel met vrije keuze voor de Brusselaars.

Wie ging nu echter de leiding van deze Orde op zich nemen? Secretaris-generaal G. Romsee (voor de oorlog juridisch adviseur van het AVGV) had de voorzitter van het Belgische Rode Kruis, Prof. P. Nolf op het oog. Deze bedankte echter voor de eer. Prof. J. Sebrechts riep zijn te drukke praktijk in en Prof. F. Daels zou ten slotte wel graag voorzitter geworden zijn, maar men aanvaardde hem te Brussel niet.

Uiteindelijk was het Dr. Fr. Van Hoof die benoemd werd tot leider van de Orde. (Na de oorlog zou Van Hoof hier trouwens zwaar voor "betalen": in 1947 werd hij voor een Brusselse Krijgsraad tot 15 jaar hechtenis veroordeeld, waarvan hij er in totaal 7 zou moeten uitzitten.)

Wat moest er nu echter met het AVGV gebeuren? Moest het onafhankelijk blijven of opgaan in het raam van de Orde?

Uiteindelijk was het Van Hoof die in 1942 de knoop doorhakte: hij behield het AVGV als onafhankelijke beroepsorganisatie en aan haar statuten werd zodoende niets gewijzigd. Haar bedienden-secretariaat werden door de Orde afgehuurd voor de duur van de oorlog. Daarna zou men zien.

De zetel werd wel verhuisd naar de Korte Klarenstraat 14 te Antwerpen. In feite ging het AVGV dus (samen met het FMB) op in de Orde; een Orde die ondanks de intense onderhuidse strubbelingen ook veel nuttig werk zou verrichten (o.a. in verband met de individuele honorering per prestatie, de regeling van het specialisme, ...)

Tot slot zou ik nog willen benadrukken dat het AVGV als Vlaamse vereniging ook steeds, gedurende geheel haar bestaan, geijverd heeft voor een meer en beter gebruik van het Nederlands in de medische wereld. In het bijzonder heeft zij zich altijd verzet onder het motto "Geen Vlaams, geen centen" tegen de talrijke Brusselse farmaceutische firma's die steeds Franstalige publiciteit bleven sturen en Nederlandsonkundige vertegenwoordigers op de raadpleging van de geneesheren afstuurden. Hierbij boekte ze heel wat succes en wekte ze de sympathie op bij vele Vlaamse artsen, die bijna dagelijks met dit soort arrogantie geconfronteerd werden. Nu nog is trouwens te Brussel alles niet in orde ...

Johan Van Bever.

A. GROTE FIGUREN IN HET VGV NA WERELDOORLOG II

1. Prof. Dr. Jan Frans FRANSEN (1886-1975)

In de eerste periode van wereldoorlog II zal geen geneesheer zo sterk een stempel drukken op het openbaar leven in Vlaanderen in het algemeen, en het geneeskundig facet in het bijzonder, als Prof. Fransen.

Deze uit Rijkervorsel stammende Kempenzoon zal na zijn studies te Leuven en zijn specialisatie in de psychologie en de psychiatrie als één der eerste hoogleraren te Gent aangesteld worden om in het Nederlands te doceren. In de jaren dertig had hij trouwens het Vlaamse volk van de groepshysterie der "*Maria verschijningen*" kunnen bevrijden.

Aan de Gentse universiteit onderwees hij psychologie aan massa's studenten uit alle faculteiten, maar werd door deze niet steeds vriendelijk bejegend. Toch bleef hij, ongenaakbaar en voornaam en zelfs zeer breed op het examen.

Daarnaast was hij de man die in alle eenvoud en stilte een aantal taken op zich nam zoals o.m. het voorzitterschap van de Bond van Grote Gezinnen. Deze unitaire organisatie werd het prototype van gefederaliseerde instelling waar Vlamingen en Walen harmonieus konden samenwerken.

Ondertussen zijn ze volledig gescheiden onder het voorzitterschap van Frans Van Mechelen.

Nadien kwam het voorzitterschap van het Ijzerbedevaartkomitee, waar hij zovele jaren de piëteitsvolle herdenkingen aan onze dierbare gesneuvelden leidde, maar ook telkens het Vlaamse geweten ontleedde en onze noden blootlegde. Hij wees bovendien de politici terecht en bepaalde de richtlijnen van de Vlaamse strijd. Twee thema's kwamen steeds terug: Federalisme en Amnestie.

In 1945, tijdens de zeer moeilijke repressieperiode, nam hij op verzoek van Dr. Renson en Dr. Roosens, het voorzitterschap aan van de herstichte AVGV, door de tijdsomstandigheden tot "Vereniging van Vlaamse Geneesheren van België" omgedoopt. Daar waar 2 vooraanstaande Leuvense professoren onder "druk" van de academische overheid moesten weigeren, zou Prof. Fransen wel aanvaarden. Zo kon het VGV-schip rustig de zeilen uitzetten.

Bovendien was hij ook actief in het "Gents doktersgild" (nog een lokaal overblijfsel van het AVGV), antipode van de "Société de Médecine de Gand".

Prof. Fransen zal in 1954 een nieuw bravourstuk opvoeren. Bij de verkiezing van de Orde der Geneesheren te Gent kwam Dr. L. Elaut als eerste uit de bus, maar kon niet als voorzitter aantreden ... hij had geen burgerrechten!

Alles moest overgedaan worden. In het holst van de nacht werd Prof. Fransen aangezocht om zich kandidaat te stellen. Hij aanvaardde zonder morren en werd met brio tot voorzitter verkozen. Ook van deze opdracht heeft hij zich eervol gekweten. De stille, rechtlijnige man werd een voorzitter naar ieders hart.

In het Vlaams Geneesherenverbond was hij acht jaar lang een doelbewust, kalm en waardig voorzitter, die samen met secretaris Roosens de moeilijke naoorlogse tijden doorworstelde.

Deze stoere en beginselvaste boerenzoon heeft in onze naoorlogse Vlaamse beweging en ook in de geneesherenorganisaties van Vlaanderen een onschatbare rol gespeeld.

Op zijn uitvaartplechtigheid in de Gentse Sint-Pauluskerk heb ik hem namens het VGV een laatste, meer dan verdiende hulde mogen brengen.

R.d.B.

2. Prof. Dr. Leon ELAUT (1897-1978)

De figuur van Prof. Elaut in een notedop schetsen, is geen sinecure. Hij was een innemend dokter, een goed professor, een genegen vriend, maar vooral komt hij naar voren als de doelbewuste flamingant. Als boerenzoon uit Gentbrugge, zal hij na zijn oude humaniora, o.a. bij de Jezuïeten te Gent, zich laten inschrijven, uit Vlaamsgezindheid, als student in de geneeskunde aan de vernederlandste Rijksuniversiteit te Gent, de zgn. "von Bissing Universiteit". Dit kostte hem 3 jaar studieverbod! Hij bleef thuis ijverig verder studeren en kwam terug naar de RUG om er in 1927 te promoveren.

Dr. Elaut ging specialiseren in de urologie te Parijs, Amsterdam en ook aan de beroemde Mayo-Kliniek. In Nederland doctoreerde hij opnieuw en dit als eerste buitenlander! Als professor in de urologie leerden wij hem in de oorlogsjaren kennen. Hij was zeker een vurig Vlaamsgezinde: zijn standpunt: onverfranst - onverduits, bleef hij trouw. Toen hij in 1943 dit standpunt in een ophefmakende rede verdedigde, was ik in de aula aanwezig.

Voor deze onkreukbare houding werd hij een tweede maal vervolgd. De Gentse reactionaire Vlamingenvreters vervolgden zowel Leon Elaut als Nobelprijswinnaar Corneel Heymans. Tussen 1941 en 1943 was Prof. Elaut deken van de geneeskundige faculteit. Aldus heeft hij heel wat dokters van Duitse vervolgingen kunnen redden, dit samen met Frans Daels, Reimond Speleers, Corneel Heymans, Frits de Beule, allen trouwe AVGV-leden, en ook met Frank Baur, wiens cursus "Vergelijkende Europese Letterkunde" ik nog gevolgd heb en die mij in 1945 met gloed verdedigde voor de academieraad.

Maar Leon Elaut was ook lid van de Raad van de Orde der Geneesheren en werd daarvoor door de Brusselse krijgsraad op 2 jaar hechtenis getraakteerd. De algemene secretaris van de Orde, Sus Van Hoof, kreeg zelfs 15 jaar!

Geen universiteit, geen kliniek, geen privé-patiënten. Het werd een harde tijd.

Maar Leon kon niet stil zitten, werkte mee aan het satirisch weekblad Rommelpot er ging verder de geschiedenis der geneeskunde studeren, mede dankzij zijn zeer goede kennis van Grieks en Latijn. Als 61-jarige werd hij opnieuw student aan de RUG en bereidde een tweede aggregaat hoger onderwijs voor. Zijn openbare les in de grote aula werd een triomf en vanaf 1958 doceerde Prof. Elaut weer aan de RUG ...de geschiedenis van de geneeskunde.

Samen met Dr. Piet Boeynaems richtte hij het driemaandelijks tijdschrift "Scientiarum Historia" op; ook was hij 15 jaar redactiesecretaris van het "Vlaams Geneeskundig Tijdschrift".

Graag wil ik hier het Zuidafrikaanse liedje parodiëren: "*Maar de kat kwam weer*". Leon Elaut kwam terug als docent aan de RUG en hij kwam ook terug in de Orde der Geneesheren. De perikelen van de eerste Oost-Vlaamse verkiezing van een dokter zonder burgerrechten lazen we reeds in het verhaal over Prof. Fransen, maar na diens mandaat werd Leon Elaut - nu in zijn burgerrechten hersteld - opnieuw met klank verkozen tot voorzitter.

In 1965 werd hij senator van de Volksunie en bleef 9 jaar actief in het parlement, o.a. als gezaghebbend ironisch-sarcastisch maar ook charismatisch lid van de Commissie van Volksgezondheid en Sociale Voorzorg.

Hij was het die op aanstichten van het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid de magistrale interpellatie hield over de achterstelling van de Nederlandstalige patiënten, geneesheren en paramedici in de Brusselse ziekenhuizen. Hij kreeg in volle zitting gelijk van minister De Saeger en luid applaus vanop de openbare tribune van ondergetekende! Dit was de start tot substantiële verbeteringen in deze sector en o.a. de oprichting van het enig echt Nederlandstalig ziekenhuis te Brussel, dit van de VUB te Jette.

Behalve zijn medewerking aan vele tijdschriften en zijn wetenschappelijke verhandelingen, schreef hij ook verschillende boeken, zoals "*Het medisch beroep en zijn historische ontwikkeling*" (1958),

"Eskulaperijen-Mijmeringen van een Arts" (1967), *"Gentse Ziekenhuizen"* (1976), *"Een epos -Het Gentse Akademisch Ziekenhuis"* (1977), *"Mijn memoires -Van Keiberg tot Blandijnberg"* [605 blz, kleine druk!] (1981).

Leon Elaut had een vlotte pen en was dan ook een geregeld medewerker van *Periodiek*, waar hij stukjes ten beste gaf over de grote Vlaamse figuren uit de geschiedenis van de geneeskunde. Maar ook aan klassieke vertalingen heeft hij zich bezondigd en heeft ook voor *Periodiek* enkele stukken in het Latijn geschreven zoals de onvergetelijke parlementaire kroniek met o.a. de *"Bizonus poldericus"* ofte Jos Van Eynde!

Bestuursfuncties in het AVGV, AVGB, of VGV heeft Prof. Elaut nooit bekleed maar hij was een steunpilaar, een voorbeeld en een toeverlaat voor diegenen die wel in de bestuurszetels zaten. Het leven van deze minzame, superintelligente en vastberaden nationalist kan ik best samenvatten met een citaat uit de brief die hij mij op 17.02.1974 - toen hij het parlement verliet - stuurde: *"Ik sta in de beweging sinds 1910, ben er niet rijk mee geworden, heb geen enkele decoratie (wil ik trouwens niet!). Professoraat, veroordeling, politiek mandaat waren interessante stadia ..."* Een rijk gevuld leven ten dienste van Vlaanderen!

R.d.B. .

3. Dr. Robert "Max" ROOSENS (1912-1991)

De geboren organisator

Aan de Van Peltstraat te Antwerpen geboren, zal hij steeds rond de Markgravelei blijven nestelen, eerst als huisarts, later als internist, en eveneens met zijn organisaties.

Na zijn oude humaniora bij de Jezuïeten en zijn kandidaatsjaren te Leuven, gaat hij naar de Gentse Nolf-Barak om er in 1935 te promoveren.

Vanaf 1936 wordt hij bestuurslid van de "Antwerpen's Geneeskundige Vereeniging", die met meer dan 500 leden de sterkste pijler van het Algemeen Vlaams Geneesherenverbond was.

In 1945 neemt hij met Dr. Renson het initiatief tot een nieuwe start, nl. "De Vereniging van Vlaamse Geneesheren van België". Dankzij de onmenselijke anti-Vlaamse repressie werd het AVGV door de Belgische overheid ontbonden, alhoewel het een blanco dossier kon voorleggen! Na heel wat moeilijkheden kon het AVGB op 2 september 1945 starten (zie elders in dit nummer).

In 1953 richtte Dr. Roosens de Onderlinge Ziekenkas op, waarvan hij meer dan 2 jaar secretaris zou blijven. Dit ziekenfonds voor geneesheren, later ook voor ander zelfstandigen, kende en kent nog steeds een ongemene bloei.

In 1955 was hij initiatiefnemer en medestichter van het Algemeen Syndicaat de Geneesheren van België. Dit was de eerste poging om een geneeskundig syndicalisme op gang te brengen.

Zijn tegenhanger, de FMB (ook de erfvijand van het AVGV!) ging ondertussen ter ziele. Een poging om een eenheidssyndicale beweging (Het Algemeen Geneesherenverbond van België) in ons land op te richten, mislukte en een weinig later ontstonden de Syndicale Kamers (Wynen - Beckers) die, jammer genoeg, voortdurend rivaliseren met het ASGB (De Brabanter - Roex).

Robert Roosens zat echter niet stil met zijn sociale visie ten voordele van het geneeskundig korps. Zo stichtte hij het sociaal secretariaat der vrije beroepen, het Medico-Sociaal Bureau, en lag hij aan de basis van de oprichting van de Voorzorgskas voor Geneesheren. Dit pensioenfonds voor geneesheren bloeit en steunt op grote reserves, ondanks alle aantijgingen van hen die het benijden! Spijtig is wel de minder Vlaamse ingesteldheid van de huidige directie.

Maar al is de Voorzorgskas vanuit het ASGB ontstaan, toch is het een Roosenskind en is dit idee zelfs veel vroeger in de geschiedenis der geneeskunde in Vlaanderen terug te vinden.

Uit de geschriften van Prof. L. Elaut en Dr. P. Boeynaems vernamen wij dat in 1926 binnen het AVGV een "Hulpfonds en een Kas voor weduwen en wezen" bestond. Samen met apothekers en dierenartsen werd op 19 juni 1932 het "Hulpfonds voor het Vlaams Geneeskundig Korps" opgericht. Helaas ging dit teloor door oorlogse en naoorlogse omstandigheden. Ook Sus van Hoof had reeds in de structuur van de Orde van Geneesheren in 1943 een bestaansregeling voor de geneesheren voorzien, nl. een jaarpensioen van 60.000 Fr. (Fr. van 1944 !), voor een loopbaan van 40 jaar en een bijdrage van 2.000 Fr. per jaar.

Het zijn deze AVGV - VGV ideeën die Robert Roosens nooit losgelaten heeft en waarvan hij de succesrijke verwezenlijker is geworden!

Dit alles was nog niet genoeg. Vergelijkbaar met de houding van Elaut zal de "Max" zich laten overhalen om een politiek mandaat te aanvaarden, eerst in de Antwerpse gemeenteraad, dan in het OCMW en ten slotte zal hij 12 jaar Senator (1966-1979) van de Volksunie worden.

Deze volks-nationalist bij uitstek heeft echter het beste van zichzelf gegeven om, met hulp van Mevr. Riky Roosens-Reiling en Juffrouw Haenen, het AVGV (vanaf 1959 VGV genoemd) in het leven te houden en uit te bouwen. Hij is er zeker in gelukt.

Wij hebben hem vanaf de vijftiger jaren terzijde gestaan om hem nadien als secretaris op te volgen. Het verder verloop is genoegzaam bekend. Wij zien er vandaag, bij de viering van 70 jaar VGV, de resultaten van.

De vriend "Max" zal steeds het symbool blijven van de onbaatzuchtige, plichtsgetrouwe geneesheer en dienaar van zijn volk. Zonder hem zou het VGV niet meer bestaan!

4. Dr. Leo PAIRON (1937-1985)

Synoniem van VGV -cultuur.

Na zijn middelbare studies bij de Jezuïeten gaat hij geneeskunde studeren te Leuven, maar ook criminologie, tropische geneeskunde en verder in de psychiatrie en sexuologie specialiseren met nadien een bloeiende praktijk te Borgerhout.

Maar in dit keurslijf der geneeskunde zat veel meer ... cultuur.

Te Leuven was hij actief in het Universitair orkest en koor.

Te Antwerpen kwam hij bij het VGV terecht, leerde ondergetekende kennen en begon over cultuur te praten en deze te organiseren. Wij stelden Leo dan ook alras aan als onze "Minister van Cultuur".

Nooit heeft Leo ons ontgoocheld, nooit kwam hij inspiratie te kort: hij organiseerde VGV-manifestaties aan de lopende band. Enkele zullen wij in een andere rubriek relateren, zoals de Ostentoonstelling bij Campo, de Rubens- en Chinatentoonstellingen te Antwerpen en te Brussel, de schitterende manifestaties in het Osterriethhuis met de Rubenstekeningen, enz... Verder was er het bijwonen van concerten met voordracht vooraf en receptie nadien, jaarlijks het Festival van Vlaanderen en tweejaarlijks Europalia.

Achter dit alles zat een intense inzet en een niet aflatende werkkraft. Want Leo had een speciale manier van leven waar uit 1 minuut er 2 gemaakt werden. Dat levensritme is hem trouwens fataal geworden.

Leo Pairoon leefde eigenlijk in een andere wereld: een wereld tussen droom en werkelijkheid. Deze sfeer, mede door zijn vrouw Walda Mertens gerealiseerd, zou trouwens de grote aantrekkingspool van hem uitmaken voor zijn talrijke vrienden uit alle geledingen van "moeder cultuur".

Dankzij het culturele werk van Dr. Pairen heeft het VGV in de 70-er en 80-er jaren vele collega's kunnen boeien en bezielen.

Wij danken en gedenken hem hiervoor.

R.d.B.

5. Dr. Robert DE BEULE

In de galerij der groten van het VGV mag de naam van Rob de Beule niet ontbreken. Hij was VGV-voorzitter van 1969 tot 1974 en van 1986 tot 1992, maar heeft ook de jaren voordien en tussenin zijn beste krachten aan het VGV besteed, o.a. als alge meen secretaris en als hoofdredacteur van *Periodiek*. Hij was ook de bezieler van de drie jubileumvieringen die alle drie tijdens zijn voorzitterschap plaatsvonden.

Rob de Beule en het VGV zijn in hetzelfde jaar geboren en vieren dus beiden hun zeventigste verjaardag. Na zijn medische studies te Gent, te Leuven en in Zwitserland vestigde Rob de Beule zich als longarts en allergoloog te Antwerpen, precies 40 jaar geleden en dit is dus een bijkomende reden tot huldiging.

De gevierde heeft veel verdiensten, niet alleen op zuiver medisch terrein maar ook ver daarbuiten. Hij had het voorrecht zijn praktijk zo te kunnen organiseren dat er veel tijd beschikbaar bleef voor het VGV, voor cultuur en voor intensieve Vlaamse actie.

Zoals bij vele van zijn voorgangers in de Vlaamse Beweging zijn bij Rob de Beule de medische praktijk en de Vlaamsgezinde activiteiten sterk in elkaar verweven. Nauwelijks gevestigd, is hij al betrokken bij de oprichting van een Antwerpse afdeling van het Verbond van Vlaamse Academici (VVA) en bij het organiseren van Nederlandstalige voordrachten binnen de Antwerpse afdeling van het Algemeen Vlaams Geneesherenverbond (AVGV), als tegenwicht voor de activiteiten van de Cercle Médical d'Anvers. Het AVGV beschikte over degelijke structuren. Voor Antwerpen was dat Antwerpen's Geneeskundige Vereniging, waarbinnen de Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst instond voor de organisatie van hogervermelde Nederlandstalige voordrachten. Ook in het Stappaerts-gasthuis ijvert hij voor gezonde taaltoestanden, wat hem niet in dank wordt afgenomen.

In de Antwerpse VVA-afdeling werkte hij samen met W. Opsomer en W. Bouchery; in de Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst met voorzitter Van Reeth en secretaris Rutten. Op nationaal vlak bracht hij het tot secretaris en ondervoorzitter van het VVA.

In diverse wetenschappelijke en Vlaamsgezinde verenigingen is hij actief als medestichter en als bestuurslid. Hoogtepunten zijn de Studiegroep van Vlaamse Allergologen, de interuniversitaire cursus Allergologie, het voorzitterschap van de Erkenningscommissie Pneumologie bij het Ministerie van Volksgezondheid en de VAKV-werking, naast het docentschap aan de Katholieke Industriële Hogeschool te Antwerpen en talrijke internationale contacten.

Van de door hem gestichte studiegroep van Vlaamse Allergologen, waarbij ook talrijke specialisten uit Nederland aansloten, was Rob de Beule 20 jaar voorzitter. Als blijk van hulde bij zijn afscheid als voorzitter, stelden zijn collega's een "*wetenschappelijke prijs Dr. R. de Beule*" in, die in 1992 voor het eerst werd uitgereikt.

Voor een aantal van deze functies was een belangrijke dosis Vlaamse moed en strijdbaarheid nodig. Niet zonder reden noemde *Gazet van Antwerpen* hem reeds in 1965 een "*beminnelijke en gevreesde waakhond*".

Onder impuls van de jubilaris werd in 1960 het Vlaams Aktiekomitee, Volksgezondheid (VAKV) opgericht dat vaak in samenwerking met het VGV ijverde voor een totale vernederlandsing van de geneeskunde in Vlaanderen. Samen kunnen zij bogen op een aantal merkwaardige successen: de splitsing van het Rode Kruis en van de Erkenningscommissies voor geneesheren-specialisten in Vlaams- en Franstalige vleugels, de studie en parlementaire interpellaties over de taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen. Deze laatste waren de aanloop tot het bouwen van een Nederlandstalig VUB-ziekenhuis te Jette.

Als medeoprichter en penningmeester van het Algemeen Syndicaat der Geneesheren van België (ASGB) was Rob de Beule medeondertekenaar van de beruchte St.-Jansakkoorden in 1964 na de grote doktersstaking. Het VGV raakte enige tijd verstrikt in de rivaliteit tussen de twee grote artsensyndicaten. Onder het voorzitterschap van Dr. J. Janssens en met Rob de Beule als algemeen secretaris werd de behartiging van de beroepsbelangen overgelaten aan de specifieke syndicaten en verhuisde het VGV-secretariaat naar een eigen ruimte aan de Italiëlei te Antwerpen. In 1970 werd het VGV officieel als beroepsvereniging ontbonden en werden de nieuwe statuten gepubliceerd. Men sloeg definitief de weg in van een louter socio-culturele actie.

Ook op cultureel gebied ontplooidde de gelauwerde tal van activiteiten. Samen met wijlen Leo Pairen deed hij het VGV opbloeien tot een hoogstaande culturele vereniging. Daarnaast was en is hij actief (*als stichter, voorzitter of anderszins bestuurslid*) in het Verbond van Vlaamse Cultuurverenigingen van Antwerpen, de Oscar en Floris Jaspers-stichting (*waarvoor hij talrijke tentoonstellingen inrichtte*), het Ethnografisch Museum van Antwerpen, het Instituut voor Amerikanistiek, het Algemeen Nederlands Zangverbond, de Nonnius-Kring voor de studie van de geneeskunde in het verleden, e.a. Hij was bestuurslid van PROTEA en behoort nog steeds tot de Vlaams-Zuidafrikaanse Cultuurstichting.

Dit curriculum kan slechts als een voorlopig eindpunt beschouwd worden. Onze erevoorzitter is immers nog steeds actief en is zinnens dit nog een hele poos te blijven. In één adem wensen wij Rob de Beule én het VGV nog vele bloeiende jaren.

J.G.

B. GROTE GEBEURTENISSEN IN HET VGV

I. 25.10.1970 Kasteel van Ham te Steenakkerzeel

Organisatorisch kreeg het Vlaams Geneesheren Verbond, als socioculturele vereniging van Vlaamse geneesheren, nieuwe statuten en werd het een VZW.

De meer dan honderd aanwezige geneesheren luisterden aandachtig naar de medische en sociale implicaties van het verdrag van Rome en de vrije artsenvestiging in de EEG.

Prof. Dr. H. Van de Voorde (KUL) en Dr. H. Van Giffen (Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst en EEG) waren de inleiders.

De dames brachten een bezoek aan de tapijtweverij De Wit te Mechelen en genoten van de prachtige privé-verzameling oude tapijten van de eigenares.

Voor het aperitief waren er zeker geen "culturele" bezwaren, voor het banket wel.

Wij zouden slechts een koud buffet kunnen krijgen gezien het verbod vuur te maken in het kasteel.

Maar de VGV-cultuur-managers waren de cultuur-overheden te slim af. Er werden enkel opwarmingsvuren in het kasteel geplaatst, de energie kwam van butagasbranders geplaatst in het gras naast de wallen en de gaskabels hingen feestelijk als guirlandes over de kasteelgrachten.

Nadien is de directeur-conservator wel op het matje geroepen en ikzelf kreeg van "Rika" een vermanende bolwassing.

Alles verliep nochtans gesmeerd en er werd op de 2 verdiepingen (gezien de grote toeloop) naar hartelust gegeten, gedronken en vnl. gezongen. Alleen moest de traditonale tafelspeech van de voorzitter ontduddeld worden, gelukkig hizzelf niet! Het was een ongeëvenaard feest.

R.d.B.

II. Voorjaar 1972 De lokale vergaderingen

Het begin der zeventiger jaren was voor het VGV erg gunstig.

Enerzijds werd VGV-cultuur opgericht met de hulp van Leo Pairoon en anderzijds kon ik dank zij de dynamiek van de algemene secretaris Walter Aourousseau, een zeer efficiënte onderbouw van het VGV oprichten.

Zo ontstonden er gewestraden te Gent, Eeklo, Deinze, Waasland, Antwerpen, Mechelen, Leuven, Brussel en Dendermonde. Op verscheidene plaatsen werden dan ook lokale vergaderingen gehouden die een groot succes kenden. Zo sprak Prof. Dr. Piet De Moor te Leuven over "Overname van de Sint-Pieterskliniek door de KUL" (*dit is natuurlijk vóór de splitsing!*) en Prof. Wim Robberechts op verschillende plaatsen over "Geneeskunde in Zuid-Afrika" (*nog vóór de anti-apartheidshetze*).

Het was een schitterende tijd voor het VGV met meer dan 1300 leden, twee full-time secretaresses en Periodiek die iedere maand verscheen.

Helaas heeft zich deze trend na 1975 niet voortgezet.

R.d.B.

III. 08.10.1972 DE VIJFIGSTE VERJAARDAG!

Kongrespaleis te Brussel

Kongresthema: Taaltoestanden in de geneeskundige sector te Brussel.

Na een lange en grondige voorbereiding door de leden van het Vlaams Aktiekomitee voor Volksgezondheid, werden referaten gebracht door Dr. Jur. S. Szondi, Dr. R. Vermeulen, Prof. E. Meulepas, Dr. A. Stevens, Prof. Dr. O. Steeno, Dr. L. Broeckaert, Lic. J. De Troyer en Prof. Dr. H. Van de Voorde.

De Brusselse ziekenhuizen, het Ministerie van Volksgezondheid en zijn parastatalen, de militair-medische dienst, de sportsector en zelfs privé-instellingen werden doorgelicht.

Een druk bijgewoonde persconferentie kreeg grote respons in de pers. Er volgde zelfs een omstandige interview-reportage door Jef Anthierens in het weekblad "De post" onder de titel: "*Dokter, moet ik stikken!*" – "*Vlaamse patiënten behandeld als vee*".

Op het door talrijke collega's en hun dames bijgewoond banket sprak dichter Bert Peleman over "Vlaamse Beweging en VGV".

R.d.B.

HET VGV VIERT ZIJN VIJF EN ZESTIGSTE VERJAARDAG
IV. 8 november 1987 Gotische Kapel -Elzenveld te Antwerpen

Onder grote belangstelling ging in dit uniek kader de feestzitting door. Na het welkomstwoord door de voorzitter sprak Dr. N. Van Strijthem, oud-voorzitter, over de VGV-historiek en toekomst. De feestrede werd gehouden door Mevr. Wivina Demeester, staatssecretaris voor Volksgezondheid, met als thema "De Biomedische Ethiek".

Het geheel werd omkaderd door het kamerorkest "I Fiamminghi" o.l.v. Rudolf Werthen. Het werd dan ook een schitterend muzikaal festijn. De pers liet een positief geluid over deze viering horen en Artsenkrant titelde "Vijf en zestig en nog steeds jeugdig!".

R.d.B.

V. PERSCONFERENTIE -SOCIALE ZEKERHEID

A. 14.09.1989 In de lokalen van de Voorzorgskas te Brussel
Waalse zieken duurder dan Vlaamse.

Samen met de Vereniging Vlaamse Ziekenfondsen, heeft het Vlaams Geneesherenverbond de kat de bel aangebonden.

Men mag ook zeggen dat het VGV, dank zij het werk van zijn studiecentrum (o.l.v. Dr. A. Lermينياux en Dr. R. Vermeulen), duidelijk heeft gemaakt dat de huichelachtige voorstellingen tot saneren van de Waals-socialistische Minister van Sociale Voorzorg Busquin (nu tot partijvoorzitter en Minister van State bevorderd!) volledig onjuist waren.

De zgn. "forfaits" van de ziekenhuizen zijn vals: Wallonië verbruikt het dubbel en Brussel (met zijn overwegend Franstalige klinieken) zelfs drie maal zoveel als Vlaanderen. De Vlaamse belastingbetaler brengt 3/4de van de rijksontvangsten in de schatkist en betaalt voor schandalige Waalse overconsumptie in de klinische biologie en beeldvorming nog eens het surplus.

De referaten van Dr. A. Lermينياux, Dr. L. De Vos, Meester J. De Schaepmeester en Dr. R. de Beule hadden het effec van een "bom". Radio en de 2 TV-ketens brachten reportages en ook de pers was unaniem positief.

Wij stelden dat er maar één oplossing is: bestrijd de misbruiken en maak de deelgebieden volledig verantwoordelijk voor de sociale zekerheid.

R.d.B

B. 07.11.1991 IN HET I.P.C. TE BRUSSEL
Federalisering van de sociale zekerheid

Na de studies van Prof. H. Deleecq en M. Dethée (Ufsia) en Prof. P. Van Rompuy e.a. (KUL), werd het meer en meer duidelijk dat de geldstroom van Noord naar Zuid een blijvende aderlating voor Vlaanderen betekent.

In 1989 bedroeg de transfer 87 miljard frank, wat 15.000 Fr. per Vlaming uitmaakt. Dit herhaalt zich jaarlijks en zal in de toekomst eerder toe- dan afnemen.

Er zijn weinig of geen gangbare verklaringen voor dit verschil, wel wordt in Vlaanderen veel meer bijgedragen tot de sociale zekerheid; hiertegenover staan de hogere uitgaven in Wallonië.

De grootste oorzaak ligt bij het verschillend gedragspatroon en daardoor verschil in voorschrijven, in toekennen van invaliditeit, ziekteverlof, pensioen, werkverlet, enz... De tweede persconferentie, die zoals de eerste door de VGV-voorzitter werd gepresideerd, werd in naam van de meeste bij het OVV aangesloten cultuur- en strijdverenigingen gehouden.

Prof. L. Van Gerven (Davidsfonds en OVV-voorzitter) en Prof. Dr. Eric Ponette (voorzitter VVA en Vlaamse Professoren Leuven) gaven duidelijke en statistisch-gefundeerde uiteenzettingen over de tegennatuurlijke geldstroom (van laag naar hoog België) en de onderliggende oorzaken. Ze besloten dan ook dat de federalisering van de sociale zekerheid de enige juiste en rechtvaardige oplossing blijft.

De weerklank was echt schitterend. Geen enkele Vlaamse politieke partij kon dat standpunt nog negeren of bekampen. Naast de VU en het Vlaams Blok werd zelfs de PVV de grote gangmaker van ons standpunt. De op de grote zuilen (mutualiteiten en vakbonden) steunende CVP en SP volgden echter maar gedeeltelijk en schoorvoetend ...

In ieder geval: het was een groot succes en het bracht het sociale zekerheid-probleem in een verdere stroomversnelling.

R.d.B.

VERENGELSING VAN HET UNIVERSITAIR ONDERWIJS

VI. 15.09.1991 Leuven

Het levensgrote probleem van de aculturatie van de lage landen door de Engelse culturele pletwals stelt zich terecht.

Zowel in Nederland als in Vlaanderen werken krachten om aan deze druk toe te geven. Daaraan moet een halt toegeroepen worden.

Het VGV nam ook hier het voortouw om richtlijnen voor het taalgebruik aan de universiteiten in Vlaanderen voorop te stellen.

Problemen als "*Intellectuele Universaliteit*", "*Culturele identiteit*", "*Erasmusproject, een paard van Troje?*", "*Spreken onze profs en studenten nog wel keurig Nederlands?*", "*Mag het postgraduaat onderwijs wel in het Engels?*", en "*Wat met de gewone wetenschappelijke bijeenkomsten van de vele specialismen?*"

Al deze vragen werden behandeld door een panel met de professoren Yvan Van den Berghe (Ufsia), Jozef T. De Vreese (VIA), Boudewijn Bouckaert (UG) en Eric Ponette (KUL).

De besluiten waren duidelijk: de oude nationalistische leuze - onverfranst, onverduits - moet nu uitgebreid worden met: onverengelst!!

C. VGV -CULTUUR: HOOGTEPUNTEN

De oprichter en de bezieler van VGV-cultuur behandelde ik reeds in het verhaal over wijlen Leo Pairon.

Dank zij "mijn minister van cultuur" kreeg het VGV heel wat schitterende culturele manifestaties aangeboden.

Daar wij alle Europalia- en Festival van Vlaanderenmanifestaties onmogelijk kunnen bespreken, zullen wij ons tot de echte hoogtepunten beperken, al waren de andere bijeenkomsten er zeker niet minder om.

I. Het begon op 19.02.1971 met Retrospectieve Alfred Ost in de zaal Campo te Antwerpen.

Frans Mertens hield een opmerkelijke rede over Alfred Ost als mens en over zijn uitgebreid werk.

Het Academisch Kamermuziek Ensemble, o.l.v. Dr. G. Mathé speelde Boccherini, Mozart en Kraus en de Laboratoria Wolfs boden de receptie (en ook de fraaie drukwerken) aan. Het was een grootse start!

R.d.B

II. 27.02.1972: Het huis Osterrieth

De Bank van Parijs en de Nederlanden (Paribas) had, dank zij Maurits Naessens en Frans Baudouin, bij Sotheby's te London twee Rubensschetsen aangekocht, met "De roof van de Sabijnse Maagden" als onderwerp.

Deze aankoop werd de bekroning van een lange inspanning om in het Osterrieth-huis de mooiste privéverzameling van het land te herbergen. De koning en de koningin kwamen zelfs naar de metropool om hier luister bij te zetten.

Natuurlijk was ook het VGV van de partij en zo kregen wij een schitterende bijeenkomst.

Een uiteenzetting door Frans Baudouin over de schetsen van P .P .Rubens en een klavecimbelrecital door Raymond Schroyens met muziek uit alle streken van Europa ten tijde van Rubens, werden gevolgd door een bezoek aan het kunstbezit van de Bank en een prachtige receptie.

III FESTIVAL VAN VLAANDEREN.

Uit de tientallen concerten in verscheidene steden:

29.08.1972: Gent

In de St.-Baafskathedraal ging de voorstelling door van het middeleeuws mysteriespel van Emilio de Cavallieri:

"Rappresentazione di anima e di corpo" (1600) uitgevoerd door de Deutsche Oper am Rhein, o.l.v. Alberto Erede.

Vooraf was er een inleidende voordracht door Heinrich Wendel en Gerard Mortier, toen de adjunct van Jan Briers.

Het werd een onvergetelijk schouwspel voor de zeer talrijke geneesheren, gevolgd door een ontvangst door de Kredietbank.

Deze weergaloze avond was aanleiding tot een interview van Dr. L. Pairon en Dr. R. de Beule met Tuur Van Bergen, redacteur van het agentschap Belga. Hieruit vloeiden allerlei dagbladartikels voort met bv. als titels "*Vlaams Geneesherenverbond naar het Festival*", "*Dokters zijn geen cultuurbarbaren*", of "*Vlaams Geneesherenverbond in de bres voor culturele vorming van de dokters*".

Het was een prima tijd, ook voor de organisatoren.

R.d.B.

IV. EUROPALIA

Van bij het begin werkte het VGV samen met Europalia dank zij de goede relaties met Robert De Smet, secretaris-generaal.

Een uitblinker in de kijker - 1971: Nederland.

Op 05.11.1971 bezochten honderden VGV-leden en hun familie de prachtige "Eeuw van Rembrandt"-tentoonstelling in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel.

Het was kunstcriticus Dr. Phil. R.H. Marijnissen die de inleiding hield en het Hobo Trio o.l.v. Paul Dombrecht zorgde voor de muzikale omlijsting in een nokvolle inkomhall van het PSK.

Nadien ging het ganse gezelschap naar de Bank Lambert waar wij op de 6de verdieping opgewacht werden door de heren Godeau (later gouverneur van de Nationale Bank) en Lode Claes (beheerder van de B.L. en VU-senator) en de Heer Roger Celie, directeur Regio Antwerpen. Zij boden de Vlaamse geneesheren een meesterlijke receptie aan en allen genoten van deze onvoorstelbare avond.

R.d.B

V. RUBENSTENTOONSTELLING.

In het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.

Op 03.01.1977 telden wij meer dan 700 aanwezigen op deze nocturne in het toen juist heringerichte en gerenoveerde "Groot Museum aan het Zuid".

Leo Wuyts, de bibliothecaris van het KMSK hield vooraf wat hij noemde een situering van Pieter Pauwel Rubens ten tijde van de contra-reformatie in de Spaanse Nederlanden.

De VGV-leden en hun familie kregen maar niet genoeg van deze Barokke overvloed en genoten met volle teugen van de uitleg der gidsen en de mooie schilderijen.

VI. DE AZTEKEN.

08.03.1988 Tentoonstelling in het Jubelpark.

Als eerste grote tentoonstelling, gewijd aan de Precolumbiaanse kunst zou deze over de Azteken wel de top scheren, zowel qua inhoud als qua belangstelling.

Vele honderden VGV-leden en hun familie kwamen dan ook naar het Jubelpark afgezakt voor deze nocturne van VGV-cultuur. Wij werden geconfronteerd met een wonderbare wereld van een geheimzinnige cultuur die prachtige beelden voortbracht, maar ook vele honderden mensenoffers noodzakelijk vond om de goden zoet te houden.

De belangstelling was zo groot dat de aangekondigde voordracht vooraf moest ontubbeld worden en nadien werd het zelfs vier maal!

Prof. M. Graulich zou de inleiding verzorgen maar was op het laatste ogenblik verhinderd. Ondergetekende zou dan 2 maal praten (met dia's natuurlijk) over de Precolumbiaanse cultuur van Mexico; Lic. H. Van de Velde nam de 2 andere lezingen voor zijn rekening. Het was een interessante, heerlijke dag voor VGV-cultuur, de voorzitter was echter wel behoorlijk 'afgepeigerd'.

R.d.B.

D. HET VGV OP REIS

"Wij reizen om te leren, doorheen het ganse land en hebben bij het keren veel meer verstand"

Dit liedje uit mijn kinderjaren indachtig, wil ik graag de reizen in herinnering brengen waaraan ik als VGV-lid deelnam of die ik zelf organiseerde. Het zal vnl. een beeldverhaal worden, maar toch kan ik drie luiken onderscheiden:

- A. De bezoeken aan firma's, in Duitsland en Frankrijk.
- B. De VGV-cultuurtochten naar buitenlandse tentoonstellingen.
- C. De toeristische reizen naar verre landen.

A. De bezoeken aan firma's in Duitsland en Frankrijk.

I. In juli 1955 gingen een twintigtal AVGB-Ieden op bezoek bij Bayer te Leverkusen. Hier druk ik graag mijn archieffoto af.

Velen hebben ons ondertussen verlaten en de piepjongeren van toen hebben inmiddels wel wat "oudere trekjes" gekregen.

II. In april 1963 bezocht een veel grotere groep (*de dames waren ook van de partij*) de firma MADAUS te Keulen.

III. Van 23 tot 25 juli 1970 bezocht VGV de grote bronwaterproducent Vittel, gelegen in het mooie kuuroord met dezelfde naam in het departement des Vosges. Met bovendien de zon als begeleider werd dit voor de VGV-leden en hun partners een sfeervolle uitstap.

IV. Op 7, 8 en 9 juni 1971 ging een grote groep per autocar of privéwagen naar Merck Darmstadt. Het werd een schitterende, met zon en Rijnwijn overgoten excursie. Vanzelfsprekend werden de fabrieken van Merck bezocht, maar veel meer aandacht kreeg de namiddaguitstap naar Heidelberg met bezoek aan het kasteel en de onvermijdelijke "studentikoze" avond in de "*Roten Ochsen*".

Er werd gezongen en gehunkeld tot de late uren...

Een heerlijke reis, al had een Alfa sportwagen een gebroken voorruit bij de terugtocht ...

V. Op 3 oktober 1976 gingen de VGV-afdeling Noorderkempen en de lokale kring uit Essen en omgeving naar Genk-Waterschei.

Het gezelschap daalde af in de mijn van Waterschei en kon er aan den lijve ondervinden dat het mijnwerkersberoep geen sinecure is, vol gevaren en blootstelling aan koolstof.

De groep staat hier geportretteerd juist na de terugkeer, nog in hun mijnwerkersplunje en met "zwarte snoezen".

II. De China- Thibet reis (04.09.1987 → 21.09.1987)

Op de tweede China reis waren alleen geneesheren van de partij en werden er dan ook meer hospitalen bezocht waar vnl. kruidengeneeskunde en acupunctuur in trek waren.

Te Beijing kwamen nogmaals de Verboden Stad en de grote muur aan bod.

Na het gebruikelijke bezoek aan Xian en het keizerlijk beeldenleger werden ook de universitaire ziekenhuizen bezocht.

Daarna ging de tocht verder naar Thibet. Te Lhasa begaven wij ons naar de juist heropende en door de Thibetanen druk bezochte tempels. Wij deelden foto's van de Dalai Lama uit. Wij bewonderden zijn zomerresidentie (met een Philips radio-installatie) en het luisterrijke Potala-paleis en namen deel aan een erg moeilijke maar prachtige dagtocht naar Samiye (het oudste klooster van Thibet - 8ste eeuw).

De terugreis ging over Guillin met de traditionele boottocht door de sprookjesachtige natuur, over Kanton, Hong-Kong, Bombay, Dubai en Parijs. Parijs-Brussel bleek veel moeilijker dan de halve wereld omzwerven. Na twee mislukte pogingen verplichtte de mist ons te Deurne te landen en hier wachtte een scherpkijsende douane ...

Toch verliep alles uiteindelijk prima en was dit eveneens een schitterende reis.

III. De Zuid-Afrika-reis (04.11.1989 → 23.11.1989)

Naast de bezoeken aan Pretoria, Johannesburg, Durban en Kaapstad, Stellenbosch en Paarl, maar ook de tuinroute, het Krugerpark en Zimbabwe, werden een reeks hospitalen en universiteiten bezocht.

Zo kwamen achtereenvolgens Baragwanath Hospital in Soweto, Kalafong Hospital van de universiteit Witwatersrand, Muelmed Hospital in Pretoria, University Cape Town-Groote Schuur Hospital aan bod.

Wij ontmoetten dekaan Prof. Dr. Van de Merwe op de universiteit van Pretoria, de doktersfamilie De Meulenaere in hun ultra modem Muelmed Hospital, Kamiel De Vleeschouwer in het Missak (Vlaams) cultuurcentrum en ook Koos Roets, de burgemeester van Johannesburg.

Het waren stuk voor stuk buitengewoon sympathieke ontvangsten als onderdeel van een zeer nuttige, leerrijke en aangename reis.

R.d.B.

HET VLAAMS AKTIEKOMITEE VOOR VOLKSGEZONDHEID (VAKV) ONTSTAAN, WERKING, ONTBINDING.

Een parel aan de kroon van Dr. R. de Beule!

In november 1960 werd het Komitee opgericht op initiatief van het AVOHV (VVA), het VGV en het VVO als voortzetting van het aktiekomitee voor het Rode Kruis. Dr. de Beule nam er de leiding van op zich. De drie Fondsen en een 25-tal Vlaamse verenigingen van alle wijsgerige strekkingen traden van meetaf toe. Later traden nog een 10-tal andere verenigingen toe. De "Centrale Raad" bestond uit academici en ambtenaren, die als "informanten" fungeerden.

Aanleiding tot oprichting was het wetsontwerp op het geneeskundig schooltoezicht. Het was eenvoudig onaanvaardbaar dat Vlaamse leerlingen zouden onderzocht worden door totaal Nederlandsonkundige dokters en verpleegsters.

Dadelijk bleek evenwel dat zich in de ruime sector van de gezondheidszorg een hele reeks van werkterreinen opende. Het meest gevoelige streefdoel van Dr. de Beule was in de eerste plaats de splitsing van de erkenningscommissies voor geneesheren-specialisten in een Nederlandstalige en Franstalige kamer. Opgericht in 1957 door Minister Edmond Leburton, unitair en volgepropt met Walen, Franstalige Brusselaars en franskiljons uit Vlaanderen waren ze aldus volledig Franstalig. In 1961 werd Jef Custers - een CVP-er dankzij de "verruiming" - Minister van Volksgezondheid. Mede door zijn Vlaamse reflex en de hulp van zijn kabinetsmedewerker, Piet De Schouwer, kwam de splitsing tot stand en werden er op voordracht van het VAKV echte Vlamingen benoemd. Maar de tegenpartij kwam terug aan de macht met de PS-ers Hulpiau en Namèche en zo werden op 15 september 1969 1/3de van de effectieve en plaatsvervangende leden (van de 25 commissies) niet herbenoemd; natuurlijk werden steeds de meest bewuste Vlamingen gewipt.

Dr. de Beule ging in het tegenoffensief en dankzij zijn VBS-pneumologie-afdeling werd een verhaal bij de Raad van State ingediend in december 1969. Het advies van de 7de kamer (d.d. 02.08.1973) vernietigde de "Namèche-benoemingen". Dr. de Beule werd terug benoemd in 1974, werd ondervoorzitter en is nu voorzitter van de erkenningscommissie geneesheren-pneumologie.

De officiële erkenningscertificaten waren ook tweetalig tot ondergetekende in 1966 zijn erkenningscertificaat in vraag stelde, ongelijk kreeg van Minister Hulpiau, zich wendde tot de Vaste Commissie voor Taaltoezicht en daar gelijk kreeg. Sindsdien zijn de erkenningscertificaten ééntalig. Dit was belangrijk gezien Brusselse Franstalige geneesheren met het tweetalig erkenningscertificaat bij hun kandidaatstelling bij COO-ziekenhuizen de taalwetten konden omzeilen.

Van de 250 dokters in COO-dienst te Brussel waren slechts twee dokters ingeschreven in de Nederlandstalige Provinciale Raad van de Orde der Geneesheren. In dit verband moet zeker de "Enquête-Taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen" vermeld worden die het VAKV in 1966-1967 door de studiegroep Mens en Ruimte liet uitvoeren.

Een ander gevoelig punt voor Dr. de Beule was ook de werking van het Nationaal Werk van Oudstrijders en het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden, waar door de VAKV-druk heel wat gesaneerd werd.

In die tijd waren er ook problemen allerhande bij de COO van Leuven, de Hoge Raad voor Geneeskundig Toezicht (Min. van Sociale Voorzorg), de gezondheidsinspecties (verpleegsters deden enquêtes met Franstalige formulieren, o.a. te Leuven), het Instituut Pasteur, het Bordet instituut, de Nationale Bond voor Tuberculosebestrijding, het Instituut voor Hygiëne en

Epidemiologie, de Gerechtelijk-Geneeskundige Dienst, het Belgisch Rode Kruis, het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn (van de negen "kolonies" was er slechts één met een Vlaamse directie!), het Instituut voor Tropische Geneeskunde te Antwerpen, ...

In het redactiekomitee van het Belgische Archief voor Sociale Geneeskunde zetelden in 1962 slechts 5 Nederlandstaligen op 16 leden. Minister Meyers verbood in dat jaar ook inspecties in het Vlaamse land door Nederlandsonkundigen. Toch werd de lijst van verdovende middelen nog in het Frans overgemaakt aan de dokters in het Vlaamse land! Toestanden die men nu gelukkig als "onmogelijk" beschouwt!

De speciale aandacht van het komitee ging natuurlijk naar de Croix Rouge de Belgique - het Belgisch Rode Kruis. Ondanks allerlei interventies van het VAKV bleef het stagneren tot in 1969 alles in een stroomversnelling kwam mede door de druk van binnenuit. Zo ontstond een ± federale herschikking met het Belgisch Rode Kruis-Vlaamse Gemeenschap. (Cfr. Periodiek 1992, nr 2, pg 41)

In mei 1962 werd in samenwerking met de Stichting Lodewijk de Raet in het Paleis van de Dynastie een studiedag georganiseerd over "Gezondheidszorg en Volkswelzijn in Vlaanderen - Ziekenhuiswezen".

In 1963 hebben in de psychiatrische instellingen, beheerd door ondergeschikte besturen of door privé-instanties, nog 20 dokters op 73 een Franstalig diploma. In Wallonië 23 op 23, in Brussel 9 op 9. In 1963 werden in Antwerpen door de COO lachwekkende taalexamens ingericht! In het vooruitzicht van de taalwetten werden door de COO van Ronse nog rap-rap een aantal Franstalige dokters benoemd. De COO van Vilvoorde was minder vlug zodat acht onwettelijke benoemingen konden vernietigd worden.

In maart '63 had een tweede studiedag plaats te Brussel in het Kongressenpaleis met als thema: "Gezondheidszorg en Volkswelzijn in Vlaanderen: preventieve zorg voor moeder en kind". Belangrijke sprekers waren o.m. Dr. F. Bosquet, directeur-generaal, Dr. F. Willemys (Prov. Gen. voor Vlaams Brabant van het NWK), Rector R. Dillemans (toen nog docent aan de KUL) en Dr. R. Beckers, gezondheids-inspekteur voor West-Vlaanderen.

In 1964 kwamen er reacties van de Franstalige pers tegen het Aktiekomitee, o.m. van Pourquoi-pas, dat het VAKV karakteriseerde als *"une nouvelle association folklorique qui devrait défiler, dans les cortèges de carnaval, aux côtés des Chinois de Saint-Josse et des Boerinnekes de Heist"*.

Dr. de Beule kreeg een anoniem schrijven in de bus met de tekst: *"Wij lezen in Pourquoi-pas dat ge U wat interessant wil maken met uwe Vlaamse overdreven gevoelens. Opgepast hoor! Anders zullen wij zorgen dat ge niet veilig thuis zult zitten, en zo een schoon tijdbommetje aan uw lief huisje komen leggen. Een verwittigde man is er twee waard. Kalm dus, he! Er zijn nog echte Belgen, hoor!"*

Na 1963 kon men verwijzen naar de taalwetten om rechten af te dwingen. De Nederlandstalige Geneeskundige Commissie te Leuven bleef zich echter tweetalig gedragen (*"omdat de randgemeenten onder haar bevoegdheid vielen"*).

Leuven-Vlaams loste ook vele problemen op. Daarmee kwam ook een einde aan de uitreiking van Franstalige erkentelijkheidsdiploma's aan trouwe bloedgevers door het Rode Kruis te Leuven.

De aandacht ging verder naar de taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen, de Militaire Hospitalen en de Vlaamse achterstand bij het Nat. Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, Het Fonds voor Geneeskundig Wet. Onderzoek en de Fondsen voor Fundamenteel Onderzoek.

Niettegenstaande de taalwetten moest er in 1968 en de volgende jaren nog geprotesteerd worden tegen de oproeping in het Frans van Nederlandstalige kandidaten voor de Wedstrijd voor Reisbeurzen van de Regering; tegen de Franstalige briefwisseling van het Fonds voor Beroepsziekten met geneesheren en geneeskundige instellingen in het Vlaamse land; tegen de Franstalige getuigschriften voor verstrekte hulp (Min. van Financiën) in Vlaanderen; tegen Franstalige kleefstrookjes aan mutualisten afgeleverd door de mutualiteit der Buurtspoorwegen (Nat. Verbond van Soc. Mutualiteiten); tegen de Franstalige dienstaanwijzingen op de prenatale raadpleging van het NWK te Leuven; tegen het taalgebruik in het Antigifcentrum; tegen de gebrekkige taal in de Officiële Invaliditeitsschaal; tegen het sturen van Franse boekjes door de Lib. Mutualiteiten aan mutualisten in Vlaams-Brabant; tegen de Franstalige documenten van de Onzijdige Mutualiteiten in Vlaanderen; tegen de tweetalige briefomslagen en berichten in het St.-Camillusgesticht te Bierbeek; tegen de ééntalige Franse "signalisatiefiches" van de Mutualiteiten in de Voerstreek; tegen de ééntalige Franse vermeldingen van de officiële diensten in het Jaarboek van de Volksgezondheid; tegen de Franstalige briefwisseling van de Ver. van Inwendige Geneeskunde met Vlaamse leden; tegen Franstalige omzendbrieven in het Vlaamse land, uitgaande van het Rijksfonds voor Sociale Reklassering van Mindervaliden.

In 1969 liet het VAKV nog hevig protest horen tegen de ontzetting uit zijn ambt als regeringscommissaris in een parastatale instelling van inspekteur-generaal Robert Vandezande (later VU-senator en vader van het taaldecreet) en dit natuurlijk om Vlaamse motieven.

Het VAKV ijverde ook voor de overbrenging van Vlaamse gevangenen uit Doornik naar Vlaamse gevangenissen. Zij protesteerde ook met klem tegen de situatie aan de ULB, waar Franstaligen zich in het stagejaar lieten inschrijven op de Vlaamse taalrol, examen aflegden in het Frans en een Nederlandstalig diploma bekwamen zonder enig begrip van het Nederlands te hebben.

Hoewel de UCL vanaf 1962 niet meer bijgedragen had in de werkingskosten van de medische bibliotheek "Aedes medicorum" te Leuven (1,2 miljoen per jaar, 10 miljoen in totaal), verdwenen zij einde 1968 met al de beschikbare jaargangen van de belangrijkste internationale medische tijdschriften.

Niemand van de Vlaamse instanties (o.m. Rector De Somer) verklaarde zich op de hoogte van deze "overval" en hun reactie bleef beperkt tot een "protest" tijdens de faculteitsvergadering op 15.01.1969.

In december '69 was het nog mogelijk dat kandidaten voor de betrekking van brievenbesteller te Herentals en te Lier onderzocht werden door Nederlandsonkundige geneesheren.

De Franstalige Raad van de Orde der Geneesheren van Brabant bleef geneesheren met praktijk in de Vlaamse randgemeenten inschrijven op zijn lijst. Deze volgehouden handelwijze leidde er toe dat het laatste wetsontwerp van Min. Busquin op de Orde in de schuif belandde. Nog steeds aanvaardt de Orde niet dat de Vlaamse randgemeenten deel uitmaken van Vlaanderen!

Vaccinatiecentra te Brussel met ééntalig Frans personeel. Verwijziging van visaverzoekers door de Amerikaanse Ambassade naar ééntalige Franse geneesheren. De plotse verhuis van de ganse inboedel en bibliotheek van het Centrum van Kardinaal Suenens van het Instituut voor Familiale en Seksuologische Wetenschappen naar Woluwe.

In 1972 werd ter gelegenheid van het 50-Jarig bestaan van het VGV in het Kongres-gebouw te Brussel een studiedag georganiseerd over "De taaltoestanden in de geneeskundige sektor te Brussel.

In het parlement kreeg deze studiedag weerklank met de interpellatie van Prof. Dr. L. Elaut met belangrijke en positieve replieken van Minister De Saeger.

Daar er veel werd beloofd maar weinig veranderde, interpeleerde een ander VGV-er en Oud-Minister Dr. Rik VAN DE KERCKHOVE in 1974 over dezelfde wantoestanden.

Maar ondanks deze druk en zelfs de schorsingen door vice-gouverneur Leo Cappuyns kon de Brusselse augiasstal niet gesaneerd worden en in 1992 zijn er nog steeds dezelfde klachten!

De goede intenties waren er, doch in de realiteit moest men vaststellen dat op 489 verwijzingen naar geneesheren-specialisten voor bijkomend onderzoek door de Gerechdelijk Geneeskundige Dienst-Brussel slechts 13 verwijzingen gebeurden naar artsen, ingeschreven bij de Nederlandstalige Raad van de Orde der Geneesheren.

En zo bleef het VAKV verder werken. Tot bij een bestuurswissel in het VGV enkele leden het wenselijk vonden de werking van het VAKV volledig te integreren in de VGV-werking. Toen dan gevraagd werd de lijst der leden van de Centrale Raad (met adressen der "informanten") kenbaar te maken, beslisten alle leden van de Centrale Raad dat zulks onmogelijk was.

Zo ging het VAKV ter ziele! Ten onrechte, want de waakhondfunctie van het VAKV is ook nu nog gewenst.

Bedenk maar dat:

- De twee afdelingen van de Nationale Raad van de Orde der Geneesheren nog steeds gezamenlijk vergaderen met een Franstalige voorzitter;
- De Orde der Geneesheren nog steeds de vrije keuze toelaat voor dokters gevestigd of werkend in de randgemeenten.
- Het Komitee van de Dienst voor Geneeskundige Kontrole van het RIZIV bestaat uit een meerderheid van Franstalige leden met simultane vertaling in één richting (alleen Nederlands naar Frans);
- De Franstalige Provinciale Geneeskundige Commissie van Brabant alle zeggenschap van de Nederlandstalige Commissie weigert over de wachtdiensten in Brabant en de Brusselse agglomeratie (niettegenstaande de wettelijke voorschriften), zelfs de Gouverneur van Brabant speelt dit spel mee;
- De wachtdiensten voor apothekers in de Vlaamse randgemeenten nog steeds ressorteren onder de wachtdiensten van de Brusselse agglomeratie;
- Door de Arbeidsrechtbank en het Arbeidshof van Brussel rechtzoekenden nog steeds verwezen worden naar de ingeschreven en op de Franstalige tabel van de Orde der Geneesheren; bij verwijzing naar zozegde Nederlandstaligen worden betrokkenen voor aanvullende onderzoeken toch verwezen naar Nederlandsonkundigen. Zonder reactie van de syndicaten!

- Geneesheren van de OCMW-ziekenhuizen in Brussel nog steeds ééntalig Franse ontslagbrieven en rapporten overmaken aan geneesheren in het Vlaamse land;
- Het aantal Nederlandstalige artsen in de OCMW-ziekenhuizen en de Brusselse agglomeratie wordt tussen de 10 en 15 % geschat en dat tegenover 30% Nederlandstalige patiënten. Wij wachten trouwens op de publicatie van een nieuwe enquête terzake uitgevoerd, door een ULB-KUL-studiegroep.
- Het Rode Kruis dient verder aangepast aan de tweedelige landstructuur en in de Brusselse agglomeratie dient er verder gesaneerd.
- De dienst 100 bij ongevallen in Zaventem en omgeving slachtoffers nog steeds overbrengen naar de Clinique St.-Luc te Woluwe.
- Simultane vertaling op verzoek van Nederlandstaligen in het Ministerie van Volksgezondheid regelmatig geweigerd wordt bij vergaderingen van Commissies;
- Franstalige documenten niet vertaald worden bij dagvaarding voor de beperkte kamers van de Dienst voor Geneeskundige Controle van het RIZIV, de Provinciale Geneeskundige Commissies, de Provinciale Raden van de Orde der Geneesheren, enzomeer ...

Wie oude kerken in Vlaanderen bezoekt, kan vaststellen vanaf welke datum grafschriften in het Frans gesteld werden. Is het dan toch zo dat 1830 vooral een reactie was tegen de Nederlanden? Na 160 jaar staan we nog ver van de toestand tijdens het Ancien Régime!

Prof. Dr. Omer Steeno

VGV 1992 - VOX CLAMANTIS IN DESERTO?

Ruim 20 jaar geleden werd ik in het VGV geïntroduceerd door mijn goede vriend collega los Spincemaille, die toen het secretariaat waarnam.

Het bleek toen voor de zoveelste maal een cruciaal moment te zijn in de geschiedenis van het VGV. Het naakte voortbestaan van de vereniging stond op het spel. Aldus het getuigenis van Dr. W. Aourousseau in het jubileurnummer van Periodiek anno 1972.

"Bij de bestuurswisseling in 1969 werd Dr. R. de Beule Voorzitter en Dr. J. Spincemalle, die kort daarop beroepshalve naar Brugge zou verhuizen, algemeen secretaris. Twee collega's met uiteenlopende karakters, maar op één punt waren zij het volkomen eens: het VGV, niettegenstaande tradities en de vroegere verdiensten, moest verdwijnen indien het geen zin van bestaan meer had, ofwel had het nog zijn plaats in onze veranderde maatschappij maar dan moest het ook aanknopen met de glansperiode van voorheen dank zij aangepaste doelstellingen, nieuwe methoden en nieuwe structuren. Om dit uit te maken werd einde 1969 een beperkt conclaaf gehouden op het centrale secretariaat Italiëlei te Antwerpen ... met als resultaat dat enkele collega's met een heilig vuur voor de toekomst de gebroken touwtjes terug in handen namen om een nieuwe start aan te vatten."

Dergelijke hachelijke momenten hebben zich in de 70-jarige geschiedenis van het VGV wel meer voorgedaan. Telkens wist men zich nochtans te redden uit de benarde situatie. Collega Aourousseau sprak overigens profetische woorden, die ook vandaag weer van toepassing zijn. Spijts alle optimistische geluiden tijdens de feestviering te Antwerpen, kan men zich terecht afvragen of het VGV anno 1992 niet andermaal op een dieptepunt is beland. Het ledenaantal loopt terug en is samen met het bestuur vergrijsd. Er bieden zich nauwelijks jonge collega's aan, het VGV is in hun milieu en op vele plaatsen elders een onbekende, hoewel de bestuursvergaderingen en de feestredevoeringen bol staan van nieuwe ideeën en te realiseren projecten.

Na mijn introductie in het VGV werd ik al spoedig (1972) hoofdredacteur van Periodiek en was ik o.a. betrokken bij de moeilijke geboorte van het eerste Jubileumnummer. Nu, 20 jaar later, vervul ik nog steeds die functie. Periodiek is er in die periode wel mooier van uitzicht maar niet rijker op geworden. Deze rijkdom of armoede heeft twee gezichten.

Sinds enkele jaren verschijnt Periodiek nog slechts zes maal per jaar in plaats van de gewenste tien maal zoals voorheen. Hoge druk- en verspreidingskosten, haast geen advertenties meer en daardoor opslorping van een belangrijk deel der lidgelden, zijn de voornaamste oorzaken daarvan.

Maar ook inhoudelijk kent Periodiek hoogten en laagten. Het eerste nummer van ons ledenblad verscheen in maart 1946. Periodiek viert dus over 4 jaar zijn gouden jubileum. Het was gedurende al die jaren de trouwe spreekbuis van reilen en zeilen binnen de VGV-familie.

Het vooroorlogse VGV was een Vlaamsgezinde beroepsvereniging maar is geleidelijk geëvolueerd naar een groepering van nog altijd even Vlaamsgezinde artsen met een bijzondere belangstelling voor medico-sociale en culturele aangelegenheden.

Alle mogelijke facetten van het geneeskundig beroep zijn in Periodiek aan bod gekomen en de belangrijke plaats die VGV-cultuur in elk nummer bekleedt, is kenmerkend voor de accentverschuiving tijdens de recente jaren.

Naast uitgebreide verslagen van de voor- en najaarsvergaderingen hebben we getracht Periodiek aantrekkelijk te maken door foto's, interviews, nieuws uit de lokale kringen, medisch-historische bijdragen, e.a. Een professioneel journalistiek niveau bereiken wij niet maar dat is ook niet de bedoeling van een ledenblad.

Ik beschouw het verder niet als mijn taak de geschiedenis van het VGV tussen de herstichting in 1945 en het huidige moment te herschrijven. Daarvoor verwijs ik U naar de diverse bijdragen van intussen verdwenen ooggetuigen in het eerste Jubileumnummer van Periodiek (oktober 1972) en in de voortreffelijke syntheses van Dr. N. Van Strijthem, oud-voorzitter, in het Jubileumnummer van november-december 1987 en in zijn feestrede tijdens de recente Jubileumviering te Antwerpen (wordt gepubliceerd in het eerstvolgend september-oktobernummer).

Een terugblik in al die voorbije jaargangen van Periodiek overtuigt ons vandaag opnieuw; het VGV is onmisbaar en is op vele markten thuis. Noem gelijk welk medico-sociaal probleem en het VGV had er inspraak in en invloed op. Enkele voorbeelden uit een brede waaier themata om dit te illustreren.

Lang voor het wetsontwerp Michiels-Lallemand hield de abortusproblematiek ons bezig. We congresseerden over de bedreiging van ons leefmilieu lang voor Agalev er politieke munt uit sloeg. We hebben getracht de beleidsverantwoordelijken te inspireren met grondig gedocumenteerde studies, o.a. over de taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen, over het imago van de geneesheer, over het sociaal statuut van de geneesheren, over de artsenplethora en de vestigingsmoeilijkheden van jonge geneesheren en over de financiering van het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

We probeerden onze invloed aan te wenden om rivaliserende kruisverenigingen en artsensyndicaten nader tot elkaar te brengen. We werkten bovendien mee aan het oprichten van een Vlaamse wachtdienst voor huisartsen te Brussel. Onze inspanningen voor een functionelere organisatie van de grensoverschrijdende geneeskunde met Nederland beginnen vruchten af te werpen.

We lieten ook de vrouw in het artsenberoep aan het woord en dat leverde ons een vrouwelijk bestuurslid op. We gingen met collega's praten over stervensbegeleiding, over geneeskundige praktijk in vroegere generaties en over Artsen tegen Oorlog. We publiceerden originele bijdragen over gehandicaptenzorg en de geschiedenis van de geneeskunde.

Het VGV bijt mee de spits af in belangrijke actuele strijdpunten zoals de verdediging van het Nederlands als voertaal aan onze universiteiten en in EEG-verband en de federalisering van de gezondheidszorg. Vooral dit laatste streefdoel schijnt door onhandige manoeuvres van onze regeerders in een stroomversnelling te worden meegesleept.

Intussen werkten we ook aan ons eigen imago. De opbouw van gewestelijke VGV-structuren, het stok- en parapardje van oud-voorzitter Dr. W. Arousseau kende een tijdelijke bloei maar ging door gebrek aan mankracht grotendeels teloor. Ook onze inspanningen tot het ontwikkelen en coördineren van autonome Vlaamse wetenschappelijke verenigingen bleven in de startblokken steken. Anderzijds blijkt het feitelijk mislukte Overlegcentrum van Vlaamse Artsen (OVA), door Dr. N. Van Strijthem op gang gebracht, toch niet helemaal een doodgeboren kind te zijn. De tijd lijkt immers rijp om aan dit initiatief een nieuwe impuls te geven.

Ons secretariaat kreeg een eigen onderdak (alweer door toedoen van Dr. N. Van Strijthem), werd uitgebreid en geïnformatiseerd. De Vlaamse Controleartsen Unie (weerom een initiatief van Dr. W. Aourousseau) en de Vereniging van Vlaamse Zenuwartsen vertrouwen ons hun secretariaatswerk toe.

Men heeft het VGV ooit verweten een louter Antwerpse aangelegenheid te zijn. Nochtans werd in 1974 voor het eerst een Brusselse collega tot voorzitter verkozen, namelijk Dr. R. Vermeulen, die vandaag nog steeds actief lid is van onze Raad van Bestuur.

In zijn programmaverklaring (zie Periodiek, Mei 1974, nr 5, p 169) verlegde hij onmiddellijk het accent en stelde "dat er in de voorbije jaren enkele pogingen gedaan werden om de Vlamingen te Brussel op geneeskundig gebied beter tot hun recht te laten komen". Het eerste doel en de belangrijkste taak van het VGV bleef volgens hem de totale vernederlandsing van het geneeskundig beroep in Vlaanderen. Dit geldt zowel voor de Vlaamse geneesheren die in Brussel hun praktijk uitoefenen of die in de centrale administraties werkzaam zijn, als voor de Vlaamse patiënten.

Verder merkte hij op: "In het Vlaamse land zijn deze taalproblemen grotendeels opgelost ... Hiermee is ook de interesse van vele Vlaamse geneesheren voor deze problemen verzwakt en dit biedt wel een gevaar. In Brussel en in de centrale administraties is de toestand voor de Vlamingen nog lang niet in orde en om hier tot een bevredigende oplossing te komen is de interesse en de medewerking van alle Vlaamse geneesheren van groot belang."

Ook vandaag is het nuttig daar even weer aan te herinneren. Het rapport Cauwelier bewijst dat het probleem nog steeds actueel is.

Het lijkt dus goed te gaan met het VGV. Waarom dan de pessimistische titel van deze bijdrage? Of in vrije vertaling: is er nog een plaats en een toekomst voor het VGV? Het bestuur is vergrijsd en ook de stembeurt 1992 leverde geen verrassingen op. De gevestigde namen blijven op post. Waarom dagen er geen jongere collega's op? Een roepingscrisis zoals voor het priesterambt? In het VGV is het celibaat nochtans geen vereiste voor een bestuursfunctie. Waarom gaan jonge mensen feitelijk nog geneeskunde studeren, nu dit beroep financieel niet meer zo aantrekkelijk is als vroeger? Waaraan besteden jonge artsen hun vrije tijd? Wie zoekt dat eens voor ons uit?

"Het VGV is nog altijd nodig", aldus afscheidnemend voorzitter Dr. R. de Beule in een gesprek met De Standaard (27-28 juni 1992)"al is het niet meer op dezelfde manier als vroeger. Het VGV kan nog een belangrijke rol spelen. De taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen die zopas aan het licht kwamen, bewijzen dat er nog een stuk Vlaamse strijd te strijden is. Bovenal denk ik dat het VGV een actieve coördinerende rol te spelen heeft in het Vlaamse zoeken naar een eigen gezondheidsbeleid. Straks wordt de ziekteverzekering en het gezondheidsbeleid toch gefederaliseerd. Dan moeten we klaar staan."

Alvast een belangrijke wenk aan het nieuw verkozen bestuur en tevens de geruststelling dat collega de Beule nog actief blijft.

Dezelfde oud-voorzitter zal zich vanzelfsprekend ook verder inzetten voor VGV-cultuur, al smeekt hij verschillende jaren om een vakkundig medewerker op dat terrein. Het voorbije lustrum heeft het VGV zich vooral geprofileerd als culturele vereniging. De talrijke culturele VGV-activiteiten zijn en blijven voorlopig de grote blikvangers bij leden en sympathisanten. Binnen de Vlaamse Culturele Koepel is het VGV nu ook een erkende pijler en worden ons subsidies beloofd.

Het cultureel terrein is overigens nog niet volledig ontgonnen. In de synthese van Dr. N. Van Strijthem 5 jaar geleden, trof mij o.a. volgende passage:

"Tenslotte nog een kleine bedenking bij de krachtlijn 'VGV-cultuur', taak die door Prof. F. Fransen treffend en gevat werd verwoord als: 'cultuur brengen. en als het kan cultuur scheppen ...' Ik twijfel er niet aan dat het VGV ruimschoots voldoet (en verder zal voldoen) aan het 'brengen van cultuur'. Misschien moeten wij ook eens meer inspanningen doen om artsen die cultuur scheppen te steunen en wat meer aan bod te laten komen. 'En als het kan, zelf cultuur scheppen'."

Onder de VGV-leden en sympathisanten zijn er ongetwijfeld schrijvers, dichters, musici, schilders e.a. Laten ze zich kenbaar maken en suggesties naar voor brengen. Laten we ons spiegelen aan een bewonderenswaardig voorbeeld: het Orkest van Duitse Kinderartsen, dat onder een professionele leiding regelmatig blijft verbazen met uitvoeringen en plaatopnames van grote werken uit de muziekliteratuur.

De nieuwe VGV-voorzitter, Dr. R. Lenaerts, zal vanuit zijn persoonlijke gerichtheid het VGV graag intensiever betrekken bij de bespreking van bio-ethische aangelegenheden. In de dagelijkse medische praktijk worden wij van langsom meer geconfronteerd met deze problematiek en hopelijk zullen vooral jongere collega's er een reden in vinden om aan te sluiten bij het VGV.

Ook het artsensyndicalisme gaat vermoedelijk nieuwe wegen op en nieuwe structuren tegemoet. Het VGV mag daarbij niet achterblijven en wellicht mogen wij opnieuw beroep doen op collega Van Strijthem om het OVA nieuw leven in te blazen. De droom van een eenheidssyndicaat waarin alle praktijkformules - ook die van de privé gevestigde specialisten - vertegenwoordigd zijn en verdedigd worden, duikt weer op.

Sta mij toe te eindigen op een persoonlijke noot. Wat voorafging was hoegenaamd geen historisch overzicht maar veeleer een aantal losse bedenkingen bij 70 jaar VGV en 20 jaar hoofdredacteurschap van Periodiek. Ik ben er mij wel van bewust dat - door mij of door anderen - nog meer te maken is van ons ledenblad. Ik verschuil mij niet achter de financiële beperkingen. Het gaat veeleer om gebrek aan tijd, verbeeldingskracht en journalistieke ervaring. Ook ik kijk uit naar een jongere collega die de fakkel geheel of gedeeltelijk wil overnemen. Maar zolang niemand zich aanbiedt, blijf ik mij graag in de mate van mijn mogelijkheden inzetten om U, om de twee maanden, een aantrekkelijke en hopelijk soms ook boeiende aflevering van Periodiek aan te bieden. Wil U zelf een steentje bijdragen, ijver dan mee - vooral via persoonlijke contacten - voor nieuwe advertenties die zo broodnodig zijn om ons tijdschrift te laten overleven.

Dr. Jan Gyselinck, hoofdredacteur Periodiek.

VGV-BESTUUR

Door het verloren gaan der mooie bibliotheek van het A.V.G.V. in de jaren 1944- 1945 zijn niet alleen de oude geneeskundige boeken verdwenen, maar ook de documentatie van de Vereniging. Om deze reden begint de lijst maar met het jaar 1932, hoewel het A.V.G.V. reeds op 28 mei 1922 gesticht werd.

	Algemeen Voorzitter	Algemeen Secretaris	Penningmeester
1922- 1923	Dr. P. Goyens	---	---
---	---	---	---
1932 -1934	Dr. A. De Heegher	Dr. A. Broekaert	Dr. F. Van Hoof
1934- 1937	Dr. H. Gravez	Dr. A. Broekaert	Dr. F. Van Hoof
1937- 1940	Dr. W. Libbrecht	Dr. A. Broekaert	Dr. F. Van Hoof
1940- 1942	Dr. A. Picard	Dr. F. Van Hoof	Dr. F. Van Hoof
1945 -1950	Dr. F. Fransen	Dr. G. Renson	Dr. G. Van Nueten
1950- 1954	Dr. F. Fransen	Dr. R. Roosens	Dr. F. De Bruyker
1954 -1962	Dr. G. Dierinck	Dr. R. Roosens	Dr. F. De Bruyker
1962- 1965	Dr. J Rutten	Dr. R. Roosens	Dr. F. De Bruyker
1965 -1969	Dr. J. Janssens	Dr. R. de Beule	Dr. L. Asaert
1969- 1974	Dr. R. de Beule	Dr. W. Aourousseau	Dr. G. Verbeke
1974 -1978	Dr. R. Vermeulen	Dr. H. Rampart	Dr. G. Verbeke
1978- 1982	Dr. W. Aourousseau	Dr. H. Rampart	Dr. J. Sels
1982 -1986	Dr. N. Van Strijthem	Dr. H. Rampart	Dr. J. Sels
1986- 1990	Dr. R. de Beule	Dr. H. Rampart	Dr. J. Sels
1990 -1992	Dr. R. de Beule	Dr. H. Rampart	Dr. R. Lenaerts
1992 -	Dr. R. Lenaerts	Dr. J. Van Meirhaeghe	Dr. L. Weygant

BIJ EEN AFSCHEID EN EEN NIEUW BEGIN

In de vorige bijdragen hebt U de geschiedenis van het V.G.V. en van zijn meest markante figuren gedurende zijn zeventigjarig bestaan kunnen lezen.

Ondertussen ligt de jubileumviering reeds achter de rug. Het is een heuglijke en hoogstaande plechtigheid geworden met een culturele uitstraling maar ook met een warme vriendschappelijke sfeer.

Dit alles zal uitvoerig aan bod komen in het volgende nummer van "Periodiek" dat in oktober e.k. zal verschijnen en dat volledig gewijd zal zijn aan "**70 jaar V .G. V.**".

Op die zondag 14 juni 1992 hebben wij ook op een waardige en dankbare wijze de aftredende voorzitter, Dr. Robert de Beule, gehuldigd. Een uitgelezen schaar prominenten, vrienden en collega 's hadden eraan gehouden hun waardering uit te drukken voor het werk van deze man die meer dan 25 jaar zijn stempel heeft gedrukt op de vereniging.

Maar een afscheid betekent ook een nieuw begin. Een vernieuwd bestuur en een nieuwe voorzitter hebben de uitdaging aanvaard en zijn meer dan ooit besloten het V .G. V. verder te leiden volgens de doelstellingen die aan de basis liggen van de vereniging.

Nog meer dan in het verleden wil het V .G. V. een bindmiddel vormen voor alle Vlaamse artsen, zonder onderscheid van ideologie of syndicale voorkeur.

Onze grote optie blijft de verdediging van de Vlaamse patiënt die aan onze zorgen is toevertrouwd, vooral in de probleemgebieden en tevens de steun aan onze collega's in hun rechtmatige belangen op taal- en medico-sociaal vlak.

Op de tweede plaats ijvert het V.G.V. voor de uitbouwen samenbundeling van alle Nederlandstalige wetenschappelijke verenigingen in Vlaanderen en voor de uitbreiding van onze contacten met Nederland.

Verder zal het V.G.V. meewerken aan de vorming van een eigen cultuur- en geestesleven met een culturele integratie van het geneeskundig beroep in onze gemeenschap.

Dit is in een notedop het doel en de werking van onze vereniging. Alle Vlaamse artsen die deze doelstellingen kunnen onderschrijven kunnen zich, mits een modale bijdrage, lid maken van het V.G.V. waar zij niet alleen een vriendschappelijke sfeer maar tevens een cultureel hoogstaand verenigingsleven zullen vinden.

Het Vlaams Geneesheren Verbond is de enige, zo niet de voornaamste socio-culturele vereniging voor artsen in Vlaanderen en is als dusdanig niet meer weg te denken. De moties en congresbesluiten worden nauwlettend gevolgd, zowel door het beleid als door de pers. Ik wil in dit verband enkel maar herinneren aan de standpunten betreffende de splitsing van de sociale zekerheid, de strijd voor het behoud van het Nederlands in het hoger onderwijs, het probleem van de plethora en de numerus clausus in de geneeskunde. Met nog meer leden kunnen wij onze invloed nog doen toenemen. Men kan zich individueel lid maken ofwel in groep aansluiten via uw lokale artsenvereniging. De Van Helmondgilde uit Brussel en de Dodoenskring uit Mechelen nemen reeds jaren het voortouw in deze samenwerking.

Waarde Collegae, een enthousiaste bestuursploeg, samengesteld uit artsen van alle Vlaamse gouden, reikt U de hand en verwacht U als lid van de grote V.G.V.-familie op een van onze volgende activiteiten, in een geest van "**amicitia et tolerantia**".

Dr. Raymond ("*Rem*") Lenaerts, Voorzitter V.G.V.